

FINANCIEELE TOESTAND OP 1 JANUARI 1922.

Aldus door mij opgemaakt uit de boekhouding:
(w. g.) H. J. WEGERIF,
Accountant.

Amsterdam, 25 Maart 1922.

JAARREKENING OVER 1921.

Afschrijving Meubilair	f	979.24
" Effecten	"	150.—
" Afdeelingen	"	157.48
Interest	"	611.67 ⁵
Huur, onderhoud en belasting.....	"	2605.90
Contributies en subsidies	"	15729.74
Steunverleeningen	"	290.25
Salarissen	"	18753.55
Propaganda	"	34924.19
Congres	"	9328.83
Int. congres en bijeenkomsten	"	1051.05
Bureaunkosten	"	5438.46
Kosten Kamerfractie.....	"	113.72
Vergaderingen partijbestuur.....	"	2890.75
Archief.....	"	816.22 ⁵
Partijcommissies	"	1219.53 ⁵
Partijraad	"	635.15
Jeugdraad	"	72.85
Inwendige organisatie	"	2099.—
Vrouwenpropaganda	"	142.12
Expl. saldo partijgeschriften	"	1389.34 ⁵
Diverse kosten en baten	"	1463.08
Voordeel saldo 1921.....	"	8380.81 ⁵
	f	109242.95 ⁵

Winst op levering diploma- en administratieboeken	f	1008.55
Bijzondere bijdragen.....	"	16081.76 ⁵
Contributie verspreide leden	"	329.20
Contributie afdeelingsleden.....	"	91823.44

f 109242.95⁵

Amsterdam, 25 Maart 1922.

Aldus door mij opgemaakt uit de boekhouding,
(w.g.) H. J. WEGERIF, Accountant.

RAPPORT ACCOUNTANT EN CONTROLE-COMMISSIE.

Amsterdam, 25 Maart 1922.

Aan het Bestuur der Soc.-Dem. Arbeiderspartij,
Amsterdam.

W. P.,

Hiernevens doe ik U toekomen de balans met jaarrekening, door mij per 31 December 1921 uit de administratie opgemaakt, nadat de Commissie van Contrôle de hulpboeken nagezien en in orde bevonden had. Ik stel U voor machtiging te verleen de boeken diensvolgens, onder voorbehoud van goedkeuring door het Congres, af te sluiten.

Journal en grootboek over 1921 zijn door mij per kwartaal bijgehouden. Uit de balans is af te leiden, dat de opeisbare schulden de liquide kasmiddelen met ongeveer f 45000.— overtreffen.

In dit opzicht is dus de financiële positie, in vergelijking met die van het vorige jaar, nog zwakker geworden, in weerwil van het voordeel saldo der jaarrekening.

Met partijgroet,

(w.g.) H. J. WEGERIF.

Amsterdam, 11 Mei 1922.

Ondergeteekenden, vormende de Contrôle-Commissie van de S.D.A.P. verklaren de kasbescheiden te hebben vergeleken met de gedaane betalingen en deze in orde te hebben bevonden.

(w.g.) J. DEN EXTER.

" J. KOK.

" J. DE SWARTE.

Jaarverslag van den Bond van Sociaal-Democratische Vrouwenclubs.

Van 1 Januari—31 December 1921.

Het afgelopen jaar is een jaar van intensieve propaganda geweest. Wij zullen bij de aanstaande verkiezingen zien, wat ons dit zal opleveren. Zonder eenigen twijfel zal de trouw, de ijver en de liefde, waarmee vele vrouwelijke leden van onze Partij getracht hebben de socialistische gedachte bij de groote massa der vrouwen uit de arbeidersklasse te brengen, hun goede gevolgen hebben. In vele hoeken van ons land, in vele groote plaatsen toch vindt men deze hardnekkige werksters (en ook enkele werkers die ons trouw ter zijde staan) vol toewijding, die zonder veel ophef onze geschriften en de „Prol. Vrouw” in de handen brengen van duizenden, tienduizenden vrouwen en deze opwekken onze vergaderingen te bezoeken. Onze partij zal dan ook moeten worden, niet eene, die alleen groeit in de breedte, maar een die dringt in de diepte. Deze arbeid brengt niet dadelijk zichtbaar succes, men ziet niet terstond resultaten. Toch is dit de eenige wijze om een hechten grondslag voor ons toekomstig huis te verkrijgen. De socialistische gedachte moet al ons werk gaan beïnvloeden.

Wat de voornaamste gebeurtenis betreft, die in dit jaar een bewijs geweest is van een sterke basis van socialistisch inzicht onder de vrouwen, is de uitslag der verkiezingen voor den gemeenteraad te Amsterdam, de eerste belangrijke Nederlandsche stad, die een verkiezing onder het Algemeen Vrouwenkiesrecht gehouden heeft.

Het kan niet anders dan het gevolg zijn van de taaie propaganda van de Amsterdamsche clubleden van af 1905 daarmede geregeld bezig.

De eerste schitterende Vrouwendagen in het „Paleis voor Volksvlijt”, de mooie vrouwen-demonstratie van den vrede in 1915, onze andere vergaderingen en niet in de allerlaatste plaats ons blad, hebben daartoe meegedragen.

Moge het een gunstig voorteken voor de komende verkiezingen van dit jaar zijn.

De belangstelling in de vrouw is door het kiesrecht sterk toegenomen.

Zij uit zich o.a. ook in allerlei enquêtes over de vrouwen: in beroepen, als kiezer of als studeerende enz. Overal wordt ze aan scherpe kritiek blootgesteld.

Zij heeft ongetwijfeld haar persoonlijke manier van handelen. Waar wij in den strijd dit ontmoeten, waar het mannelijk deel waardeering kan gevoelen ook voor de wijze van arbeiden van de vrouw, daar ontmoet men die kameradeschappelijkheid tusschen het mannelijk en vrouwelijk deel in den strijd, die het streven naar de verovering van 't socialisme een dagelijksche bron van genot kan maken. Hoe meer overeenstemming en samenwerking tusschen

afdeelingen en clubs bestaat, hoe beter het werk kan geschieden.

Bij onze politieke tegenstanders zien we de noodzakelijkheid van aparte vrouwengroepen in de kiesverenigingen ontstaan. Er is nu bijna geen partij meer zonder een aparte vrouwenafdeeling.

Wat de Amsterdamsche sociaal-democratische vrouwen in 1905 reeds als noodzakelijkheid inzagen, is circa 20 jaar later algemeen erkend, toen het vrouwenkiesrecht veroverd was.

Ons nu in het bijzonder bepalende tot het werk dat door den Bond in ons land gedaan is, gaan wij allereerst zijn samenstelling na, om daarna tot een bespreking van de gevoerde propaganda te komen.

HET HOOFDBESTUUR EN DE JAARVERGADERING.

Op 1 Januari 1921 bestond het Hoofdbestuur uit:

M. Wibaut—Berdens van Berlekom, voorzitter.
L. Tilanus, secretares.
L. van Kuijkhof—Koedijk, penningmeesteres.
E. Sannes—Sannes, 2e voorzitter.
M. v. Kersen—v. Muylwijk.
L. Besuijen—Lindeboom.
A. Secrève—Bregman.

De Redactie van „De Prol. Vrouw” uit:
C. Pothuis—Smit.

De Administratie van dit blad uit:
S. van Gelder.

De 13e Jaarvergadering had op 26 Maart 1921 in het gebouw voor Kunsten en Wetenschappen te Utrecht plaats onder het voorzitterschap van M. v. Kersen—v. Muylwijk. Er waren 60 afgevaardigden, die 45 clubs en 8 propaganda-commissies vertegenwoordigden. Als uitgenoodigden woonden enkele vrouwelijke propagandisten en de secretarissen der gewestelijke commissies voor de propaganda onder de vrouwen de jaarvergadering bij.

De voornaamste punten die behandeld werden waren:

de noodzakelijkheid van propaganda onder de jonge arbeidsters;

de beteekenis van het verbod van arbeid voor de gehuwde vrouw (als regel) door Minister Aalberse in vooruitzicht gesteld, door een bespreking van M. Wibaut-B. v. B. toegelicht en ingeleid;

de vaststelling van een reglement voor de vertegenwoordiging der clubs in de gewestelijke vrouwenpropaganda-commissies;

de wenschelijkheid, dat de partij een cursus voor vrouwen organiseert;

het verlangen der vrouwelijke Raadsleden om haar financieel tegemoet te komen, zoodat zij het Raadswerk kunnen volhouden;

het houden van den aanstaanden Vrouwen-dag door middel van provinciale meetings;

de secretares zette de wenschelijkheid uiteen van aansluiting als Bond aan de Vereeniging van Geneeskundig onderzoek voor het huwelijk.

Aan het einde werden de twee volgende moties aangenomen en ter kennisgeving van de Regeering en het Parlement gebracht:

a. „De jaarvergadering van den Bond van Soc. Dec. Vrouwenclubs gehouden op 26 Maart 1921, verklaart met voldoening kennis te hebben genomen van het antwoord der Regeering op een desbetreffende vraag van 't Eerste Kamerlid C. Pothuis-Smit, dat de Regeering bij de regelingen voor verloskundige hulp aan niet-arbeidsters in het wetsontwerp-ziektenverzorging geen onderscheid wenscht te maken tusschen gehuwde en ongehuwde moeders,

spreekt haar verontwaardiging uit over de christelijke en katholieke vrouwenvereenigingen en de katholieke mannenvereeniging „Voor Eer en Deugd”, die tegen moederschapszorg adresseeren uit angst voor gelijkstelling van gehuwden met ongehuwden en ongeacht het hooge sterftcijfer van onwettige kinderen zich verzetten tegen wettelijken steun aan de ongehuwde moeder,

protesteert echter tegelijkertijd tegen het standpunt, dat de Regeering blijft innemen ten opzichte van de premie-vrije moederschapszorg,

sluit zich geheel aan bij de woorden door bovengenoemde afgevaardigde gesproken over deze zaak in de Eerste Kamer op 4 Maart l.l.,

dringt nogmaals met alle kracht aan op de uitvoering van de motie-Suze Groeneweg inzake moederschapszorg ingediend in de Tweede Kamer der Staten-Generaal, dus op uitgebreide sociale voorzorg, die ver uitgaat boven het verzekeringstelsel in de Ziektewet en het wetsontwerp op Ziektenverzorging, besluit dit ter kennis der Regeering te brengen.”

b. „De jaarvergadering vestigt de aandacht op de plannen der regeering om de lichamelijke opvoeding als middel te gebruiken om, nu de dienstdag is verkort, toch de rijpere jeugd door dwang onder den greep van het militarisme te brengen,

waarschuwt er voor, dat op deze wijze sport of andere aantrekkelijke oefeningen, die op zich zelf, wanneer niet overdreven betracht, zeer goede opvoedingsmiddelen zijn, misbruikt worden om de jongelui in de verblindende sfeer van het militarisme te brengen,

wijst er op, dat de vrouwen en de moeders verantwoordelijk zijn voor de toekomst, dat zij daarom nu reeds strijden moeten om oorlog in de toekomst te voorkomen, door in de opvoeding haat en afschuw tegen den oorlog aan te kweken en geestdrift te wekken voor de vredesgedachte en de solidariteit der volken,

protesteert met kracht tegen het wetsontwerp voor lichamelijke opvoeding,

besluit dit ter kennis der regeering te brengen.”

In het Hoofdbestuur werden alle leden op één na herkozen. Tot onze spijt bedankte L. Besuyen—Lindeboom wegens haar drukken werkkring als bestuurslid van den Bond.

Wij spreken hierbij onzen dank uit voor de belangstelling, die zij als H.B.-lid toonde voor het werk van den Bond.

DE SAMENSTELLING EN HET WERK VAN DEN BOND.

De Bond telt thans 123 clubs of propaganda-commissies en 4269 leden. De clubs verkochten 37590 vlugschriften en brochures, 13000 losse nummers der „Prol. Vrouw”, 5000 abonnees werden als vaste lezeressen bezocht. Er werden 450 huishoudelijke, 94 openbare vergaderingen, waaronder feestvergaderingen gehouden.

De onderwerpen waren: De Raadsverkiezingen; Klassenstrijd; Ontwapening; Moederschapszorg; Algemeene politiek der S. D. A. P.; Verleden, Heden en Toekomst der Arbeidersklasse; de Vrouw en de Politiek; de Vrouw en het Socialisme; de Vrouw en de Maatschappij; de Vrouw en de Strijd; Wat de Vrouw die stemmen gaat weten moet; Verbod van Arbeid der Gehuwde Vrouw; de Vrouw en het Kiesrecht; Moeder, ga voor je kindje staan; Als de Vrouwen den Vrede willen; Onze Septemberleuzen; Wat is de Plicht der Vrouw in 't gemeenschapsleven?; De Plaats van de Vrouw; Onderwijs; Godsdienst en Socialisme; Opvoeding voor de geboorte; Drankbestrijding; Coöperatie, enz.

Er werden 80 cursusvergaderingen ook met velerlei onderwerpen gehouden. Er zijn 25 leesclubjes, 29 clubs gaan vast gemiddeld 4 maal per maand op straatpropaganda.

Het aantal leden neemt niet toe, de propagandistische kracht is desondanks sterk gegroeid.

Wij twifelen niet of bij de clubs voegen zich meer en meer alleen die vrouwelijke leden, die propaganda onder de vrouwen willen maken. Zij die niet actief willen deelnemen, trekken zich terug. De vrouwelijke partijgenooten, die zich alleen met de algemeene propaganda bezig houden, komen niet in den Bond. Meestal is te constateeren, dat de ijverigste vrouwelijke partijgenooten clubleden zijn of geweest zijn.

HET WERK VAN HET BONDSBESTUUR.

Het secretariaat van den Bond was gevestigd op het vroegere Partijsecretariaat, De Genestetstraat 16. In begin 1922 is dit verplaatst naar den Beurs van den Diamanthandel, Weesperplein 4.

De secretares heeft er evenals de administratrice der „Prol. Vrouw” een bureau.

Door de secretares zijn in 1921 verzonden 890 brieven en briefkaarten, 2450 gecyclostileerde brieven en drukwerken, 20 telegrammen en ontvangen 846 brieven en briefkaarten en 582 drukwerken.

Aan een twaalfstal propagandisten wordt tweemaal per week knipsels uit diverse couranten over onderwerpen, de vrouwen betreffende, ter doorzending gestuurd.

Met verscheidene clubleden werd over adressen en bespreking over gemeentelijke moederschapszorg gecorrespondeerd.

Op het partijsecretariaat hadden diverse conferenties plaats met het D. B. der Partij over de propaganda.

Het Bondsbestuur werd uitgenoodigd door het „Comité van Actie tegen wettelijk verbod van fabrieksarbeid voor de gehuwde vrouw” om deel uit te maken van dit comité. In overleg met het Partijbestuur besloot het H.B. niet toe te treden. Het achtte het burgerlijk standpunt: „Vrijheid van arbeid”, gevaarlijk, omdat de gevolgtrekking hiervan zou kunnen zijn, dat

men tegen alle arbeidsbescherming ageerde. Als gevolg van een bespreking met het P.B. besloot de Bond als leuze op den Vrouwendag „Tegen het verbod van arbeid der gehuwde vrouw” toe te voegen aan de twee andere leuzen, waardoor wij vanzelf ook aktie voerden tegen minister Aalberse's dreigement in de Troonrede geuit om tot wettelijk verbod van fabrieksarbeid der gehuwde vrouw over te gaan. Ook werd het Bondsbestuur uitgenoodigd mee te ondertekenen een adres van een aantal vrouwenverenigingen tegen den eisch van Algemeene Dienstplicht in het voorstel tot wijziging van de Grondwet. Dit adres vroeg de zee- en landmacht uitsluitend uit vrijwilligers te doen bestaan. Het Bondsbestuur verwees naar de nota van J. H. Schaper bij het rapport der staatscommissie, die de wijziging van de Grondwet behandelde. Daarin dringt onze partijgenoot er op aan door grondwetswijziging de mogelijkheid open te stellen tot **geheele afschaffing** van zee- en landmacht. Onze Partij gaat dus veel verder dan het adres beoogde. Het Bondsbestuur meende daarom aan dit adres niet te moeten meedoen.

Bij de begrafenis van onzen partijgenoot Van Kuijkhof, door wiens heengaan ons Hoofdbestuur lid Lucie van Kuijkhof zoo zwaar getroffen is geworden en de Partij zulk een uitstekend functionaris moest verliezen, was de Bond vertegenwoordigd met het vaandel en sprak onze Bondsvoorzitster een gevoelvulde rede uit.

Aan mevrouw Helsdingen betuigde de Bond ook deelname.

Bij de viering van den 70sten verjaardag van H. van Kol was de Bond vertegenwoordigd door ons Hoofdbestuur lid M. v. Kersen-v. Muylwijk.

Bij het jubileum van Aletta Jacobs en Nelly van Kol zond het Bondsbestuur gelukwensen; aan de eerste als pionierster voor de bevrijding der vrouw, aan de tweede als pionierster vooral voor de verbetering der kinderlectuur.

Voor de hygiënische tentoonstelling te Amsterdam werd de Bond uitgenoodigd door een aantal medici om een overzicht te geven van wat onze Bond deed voor de Moederschapszorg.

We hebben in een enkele week een aardig overzicht samengesteld van wat de Bond en onze vrouwelijke parlements-, staten- en gemeenteraadsleden in hun bestuurslichamen deden. Het geheel was in een sierlijke portefeuille bijeengebracht. Deze toonde duidelijk aan, dat de Moederschapszorg onze vrouwen tot optreden naar buiten prikkelt; onze beginselen en de motie inzake Moederschapszorg in de Tweede Kamer hadden we door een teekenaar in mooie letters voor den wand laten samenstellen.

Het Hoofdbestuur van de Nederl. Vereen. tot Afschaffing van Alcoholhoudende Dranken had een bespreking met ons D.B. tot meerdere samenwerking tusschen deze Vereeniging en den Bond.

Besloten werd aan de redactrice van „De Prol. Vrouw” te vragen een rubriek voor drankbestrijding te openen, aan Dora de Jong werd opdracht gegeven een vlugschrift voor den Bond te schrijven en de clubs zouden worden aangemoedigd vergaderingen voor drankbestrijding te houden.

Op den herdenkingsdag van den wapenstilstand werd op verzoek van het H.B. door de redactrice van „De Prol. Vrouw” een manifest als hoofdartikel geschreven om de aandacht der vrouwen te vestigen op de propaganda voor de

ontwapening, die door de vrouwen in Amerika zou gevoerd worden.

Het aantal hoofdbestuursvergaderingen was 7 en het aantal dagelijksch-bestuursvergaderingen 21. Verder houden de leden van het dagelijksch bestuur bijna dagelijks voeling met elkaar.

DE GEWESTEL. VROUWENPROPAGANDA-COMMISSIES EN DE CLUBS.

Op de jaarvergadering werden reglementen aangenomen, die dienen moesten om de samenstelling der vrouwenpropaganda-commissies vast te leggen.

Deze commissies zijn nu samengesteld als volgt:

Friesland met pge. Gr. van Dijk als voorzitter en H. de Boer, Leeuwarden als secretaris.

Groningen met pge. De Vries—Bruins als voorzitter en D. Bartels, Groningen als secretaris.

Drenthe met D. Schutter, Assen als secretaris.

Overijssel met A. Leendertz—Ladenius als voorzitter en W. van der Sluis, Almelo als secretaris.

Gelderland met M. Wigerink—Lezer als voorzitter en P. Wiersum, Arnhem als secretaris.

Utrecht met B. J. J. Weijkamp, Baarn secretaris.

Noord-Brabant met pge. Neve—R. voorzitter en G. P. Lindeijer, Vlissingen secretaris.

Limburg met pge. Lindeman, voorzitter en H. van der Ploeg Jr., Heerlen secretaris.

Zuid-Holland met pge. Van den Berg—H. voorzitter en pge. C. Kellenbach, Rotterdam secretares.

Noord-Holland-Zuid met pge. M. Wagenfeld—M. voorzitter en pge. P. L. J. de Paauw, Bussum secretares.

Noord-Holland-Noord met pge. Dorjé voorzitter en J. Westerhof, Alkmaar secretaris; pge. M. v. d. Berg—De Groot, penningmeesteres.

Deze gewestelijke vrouwenpropaganda-commissies bestaan uit afgevaardigden der clubs en een D.B. zooals hierboven is aangegeven, in enkele gewesten met nog een paar leden vermeerderd. Jaarlijks komen deze commissies minstens tweemaal bijeen. Deze samenkomsten worden bijna altijd door een Hoofdbestuur lid, meestal de secretares bijgewoond.

Het D.B. van den Bond houdt voortdurend voeling met deze commissies.

De te voeren propaganda wordt op deze vergaderingen vastgesteld; er wordt o.a. bepaald welke groepen in plaatsen, waar nog geen vrouwenclubs zijn, propaganda zullen maken. In sommige gewesten gaan de vrouwen in elkaars plaatsen voor de eerste propaganda uit.

In overleg met de commissies worden propagandatochten georganiseerd, waar enkele vrouwelijke propagandisten zich beschikbaar voor hebben gesteld. Door het Partijbestuur in de gelegenheid gesteld aan deze propagandisten vergoeding voor tijdverzuim te geven, kon het Bondsbestuur het heele jaar iemand uitzenden. Het waren voornamelijk de partijgenooten Miedema en De Bie, die dit werk deden; verder ook partijgenooten Kersen en Blekkink. Wij

moeten een woord van zeer hartelijken dank brengen aan die wakkere vrouwen.

In de verslagen, die wij van de clubs ontvingen, merken wij hoe opwekkend en bezielend deze bezoeken op de vrouwen werken.

De bedoeling van het zenden van propagandisten voor de straatpropaganda is, leven te brengen onder de vrouwen in de kleine plaatsen en de werkracht der vrouwelijke leden te versterken. De propagandisten wijzen aan hoe straatpropaganda gevoerd moet worden. In sommige plaatsen geschiedt zij met een kar, waarop deviezen staan, en een aantal vrouwen meegaan, die dan verkoopen. In enkele plaatsen gaat men met een koor, o.a. „De Stem des Volks” uit, dat eerst zingt en daarna worden bladen en geschriften verkocht. In andere steden en dorpen gaat de straatpropagandaclub met minder aantrekkingsmiddelen er op uit, maar heeft daarom toch ook goede resultaten. Elke club doet het, zooals de vrouwen het het liefst willen, daarnaar richten zich de propagandisten in. Waar onze partijgenooten Miedema en De Bie eenmaal geweest zijn, moeten de vrouwen het verder alleen doen, tenzij de afdelingen zelf de propagandisten nog eens uitnodigen.

DE VROUWENDAG.

De Vrouwendag werd door middel van 18 provinciale meetings gehouden, bezocht door circa 25.000 personen. Zij slaagden bijzonder goed; in enkele plaatsen werd ze vooraf gegaan of gevolgd door een straatdemonstratie, o. a. Leeuwarden, Utrecht, Haarlem, Stadskanaal enz.

De drie leuzen van dezen dag waren: „Voor Ontwapening”, „Voor Moederschapszorg” en „Tegen Verbod van arbeid der gehuwde Vrouw”.

Om het bezoek dezer meetings te bevorderen, werd bijtijds voorbereidende propaganda gevoerd en reiskasjes gevormd. Het bezoek door vrouwen is dan ook uitstekend geweest.

Als goed gevolg van den Vrouwendag kunnen we een vermeerdering der vrouwelijke leden boeken in een tijd, dat het met de Partij niet zoo best ging. Deze Vrouwendag heeft, evenals vorige jaren, een sterken invloed gehad op de propaganda. Naast de vele duizend exemplaren van de „Gouden Boot”, door onze bondsvoorzitster voor de Partij geschreven, werden nog vele duizenden onzer geschriften en „Proletarische Vrouwen” verkocht.

Op de meetings is de volgende motie aangenomen:

„Achtien nationale meetings, op den Vrouwendag gehouden door de Sociaal-Democratische Arbeiderspartij en den Bond van Sociaal-Democratische Vrouwenclubs, bezocht door 25.000 personen, drukken hun warme sympathie uit met de internationale vrouwenontwapeningsdemonstratie, te houden op den ontwapeningsdag op 11 November 1921”.

Deze motie werd gezonden aan het Nationale Vrouwenvakverbond in Amerika, te Chicago, 164 W. Randolphstraat.

Dit vakverbond van vrouwen had ons een oproep gezonden om onze adhaesie aan het bovengenoemde te betuigen. Wij meenden aan den oproep dezer georganiseerde vakarbeiders gehoor te moeten geven en dit het beste te kunnen doen door op deze meetings voor ontwapening op den Vrouwendag een telegram van instemming te zenden.

SCHRIFTELIJKE PROPOGANDA.

a. Brochures en vlugschriftjes.

Wij kunnen gelukkig verklaren, dat de schriftelijke propaganda uitstekend gaat. We kregen als nieuwe vlugschriftjes er bij:

„Als vader geen werk heeft”. „Houdt de wacht en werkt mede”. „Heilige Olie”. „De Klokkeluidster”. „De gezellige woning”. „De vrouw en de woning”. Voor de Amsterdamsche verkiezingen werd door ons een vlugschriftje geschreven: „Arbeidersvrouwen, op wie stemt gij?” en door Jans een ander: „De twintig vrijers”.

Er werden verkocht door afdelingen en clubs 51.648 brochures en vlugschriften.

Brochures:	
Vóór het spionnetje	2.934
Moederschapszorg	978
Het vrouwenjaar	581

Vlugschriften:	
Als vader geen werk heeft	12.038
Houdt de wacht en helpt mede	6.046
Hanna's wensch	5.901
Heilige Olie	5.104
Wat moeten onze vrouwen met haar kierecht doen?	4.518
Moeder en kind	4.262
De klokkeluidster	4.244
De Melkvoorziening	2.661
De gezellige woning *)	1.590
De vrouw en de woning *)	520

b. „De Proletarische Vrouw”.

Nadat we in het begin van het jaar een geringere oplage moesten laten drukken, door de verhooging van het abonnement, is deze terugslag weer geheel overwonnen en de oplage groter geworden dan zij vóór de verhooging van het abonnement geweest is. Het gaat uitstekend met de krant. Van alle zijden wordt er steeds met veel voldoening over gesproken.

Voor een klein land als het onze is de oplage een succes. Het bewijst, in een groote behoefte te voorzien.

Aan het hoofd van de administratie staat een commissie van beheer, waarvan, behalve het D. B. van den Bond, partijgenoot E. Hammel deel uitmaakt. Deze belaste zich tevens met het nazien der boeken. Een woord van hartelijken dank voor dit werk is hier ter plaatse, voor de regelmatigheid en zekerheid, waarmee zij die taak vervult. Ook partijgenoot H. J. Wegeriff verdient een woord van dank voor het eveneens belangeloos jaarlijks nazien der boeken.

Op 1 Mei en op den Vrouwendag kwam ons blad met een goede plaat uit. Wij danken hierbij de tekenaars Smalhout en Hahn Jr.

Het kinderblad kreeg een aardig nieuw hoofd, ontworpen en geteekend door A. Lüske.

STUKKEN VOOR DE PERS.

Door de drukkerij Noordelijk Trio te Groningen kunnen we telkens een 30 à 40 overdrukken krijgen van artikelen, die we aan onze kleine pers en aan de vakvereenigingsbladen zenden.

Wij kunnen niet opgeven hoeveel bladen deze plaatsen, omdat we de meeste bladen, niet-tegenstaande ons herhaald verzoek, niet in handen krijgen. De kleine pers neemt ze vrijwel geregeld op. De vakpers minder goed. Toch zijn er enkele bladen, als „de Schilder” en de

*) De beide laatste vlugschriftjes zijn slechts 2 maanden van 1921 in omloop.

„Metaalbewerker”, die ze tot ons groot ge-
noegen, altijd opnemen.

Er werd op deze wijze twintigmaal een stuk
gezonden aan 30 adressen.

DE ENQUÊTE.

De enquête over den toestand der kraam-
vrouwen is in 1921 voortgezet. Na te Amster-
dam in 1920, is deze te Den Haag en Twenthe
gehouden en nog eens na een half jaar in Am-
sterdam bij dezelfde kraamvrouwen, om te
kunnen vaststellen, hoe lang de borstvoeding
is voortgezet geworden.

Een 600 kraamvrouwen zijn bezocht gewor-
den. De enquête zal door de Partij worden uit-
gegeven en bevat tal van gegevens, voor hen,
die nauwkeurig het rapport zullen lezen.

DE INTERNATIONALE CORRESPON- DENTIE.

Nu er vele partijen uit de 2e Internationale
getreden zijn en bovendien Clara Zetkin com-
muniste is geworden, zij die het secretariaat
vormde van de socialistische Vrouwen-Inter-
nationale, is het contact verbroken. Men gevoelt
nu zeer het gemis van het internationaal ver-
band der socialistische vrouwen, dat met
Clara Zetkin verdwenen is.

De communistische vrouwen hebben een
eigen internationaal blad opgericht, onder lei-
ding van Clara Zetkin.

Door de secretares van den Bond werden
verslagen van onze jaarvergadering, Vrouwen-
dag en de uitslag der verkiezingen te Amster-
dam naar Duitsche, Oostenrijksche, Engelsche,
Amerikaansche, Fransche bladen gezonden, die
daar in werden opgenomen.

Wij zijn nu aan het slot van ons verslag ge-
komen. Het afgelopen jaar is van belang
voor het komende geweest, omdat, zooals wij
zeiden, voor 't eerst de vrouwen een keus zul-
len moeten doen, welke politiek zij zullen steu-
nen door hun stembiljet.

Voor de verkiezingen worden de geesten
wakker, de massa krijgt belangstelling in de
vragen van den dag, hetgeen dan ook maakt,
dat onze denkbeelden een gelegenheid hebben
zich gemakkelijker dan anders te verspreiden.

De drie leuzen voor de vrouwen, die we in
de verkiezingen, evenals met den Vrouwendag,
naar voren zullen moeten brengen, om de be-
langstelling der vrouwen te winnen, zijn:
Ontwapening, Moederschapszorg en Verzet
tegen verbod van den arbeid der gehuwde
vrouw.

Het eerste, de ontwapening, is de eisch die

het eenige middel is, om onze samenleving
tegen ondergang te behoeden.

De socialistische vrouwen zien dit in. Zij
kunnen hun menscheijk gevoel, door welke ver-
finde verstandsargumenten ook, niet laten
beheerschen en zien hun eigen klasse dupe
worden der nationalistische eischen van de
heerschende klasse voor bewapening van leger
en vloot.

De moederschapszorg door een Rijkswet vast-
gelegd als premie-vrije uitkeering aan de
kraamvrouw en als Rijksuitkeering aan de ge-
meente, met den eisch van gemeentelijke ver-
zorging, voeding en hulp aan kraamvrouw en
zuigeling is een sociale maatregel, waartoe de
vrouwen zich zeer aangetrokken gevoelen.

Het streven naar verbod van den arbeid der
gehuwde vrouw is een uitvloeisel van den re-
actionairen geest, die van de heerschende
klasse uitgaande, regeering en wetgeving
tracht te beheerschen, maar die bij de arbe-
dersklasse het gevoel van verzet sterk moet
doen opleven. Het streven naar verbod van
arbeid der gehuwde vrouw wekt juist bij de
denkende vrouwen der arbeidersklasse veront-
waardiging en tegenkanting, en zal haar poli-
tieke belangstelling versterken.

Vrouwen, clubleden, we moeten aanpakken.
Het socialisme komt niet vanzelf, het moet
gepropageerd worden, er moet voor gestreden
worden.

Die strijd sterkt ons karakter en staalt onzen
moed, het samengaan in het propagandawerk
leert ons met elkaar, met menschen buiten
onzen huiselijken kring, om te gaan. Elke erva-
ring die wij daarbij opdoen, moet ons hooger
opvoeren tot sterker karakterontplooiing. De
mogelijkheid tot een socialistische samenleving,
moeten wij ook bij ons zelf aankweken.

Vrouwen, clubleden, laten we in ons hart
allereerst socialiste zijn, dan kunnen we 't ook
het beste naar buiten brengen.

De vrouwen kunnen soms een kracht van
betoogen door hun sterk enthousiasme ten toon
spreiden, die onweerstaanbaar is.

Vrouwen, helpt daarom met al uw vlammende
liefde voor 't socialisme mee, om te maken,
dat het heele land met eerbied de groote pro-
pagandistische werfkracht der sociaal-demo-
kratische vrouwen voor de verkiezingen zal
kunnen waarnemen. Laat de uitslag van de
stembus ver boven onze toch bescheiden ver-
wachting, gunstig zijn. Dat de macht in het
Parlement van onze Partij versterkt worde
door uw onmisbare medewerking!

Op dan vrouwen, aan den slag, meer dan
ooit dit jaar!

De Secretares L. TILANUS.

FINANTIEEL VERSLAG van den Bond van Soc-Dem. Vrouwenclubs over 1921.

Inkomsten:

1. Subsidie Partij, inbegrepen salaris secretaresse	f 5650.—
2. Vergoed. aan propagandisten	- 690.—
3. Vlugschriftjes en brochures	- 1793.75½
4. Vrijwillige bijdragen	- 14.50
5. Reglementen	- 12.75

f 8161.00½

Nog te ontvangen:

1. Subsidie Partij	f 450.—
2. Vergoeding voor propagandisten.	- 90.—
3. Vlugschriften en brochures.	- 367.45

f 907.45

De ondergeteekenden verklaren het kasboek met de daarbij behorende stukken tot 31 Dec. 1921 vergeleken en accoord bevonden te hebben.

C. KOK—HILLEBRAND.

E. VAN MOPPES—HAMBURGER.

Amsterdam, 17 Maart 1922.

Uitgaven:

1. Nadeelig saldo op 1 Jan. '22	f 11.05
2. Salarissen en vacantietoelagen	- 2244.—
3. Vergoeding aan propagandisten	- 780.—
4. Steun propaganda	- 1436.58
5. Vlugschriftjes en brochures.	- 1418.83½
6. Perscommissie.	- 33.50
7. Jaarvergadering	- 65.20
8. Abonnementen	- 94.88½
9. Hoofdbestuursvergadering	- 213.76½
10. Masereeuw (drukwerk)	- 73.55
11. Ontwikkeling.	- 3.60
12. Vergoeding voor vlugschriften.	- 10.—
13. Advertenties.	- 21.—
14. Enquête	- 70.79
15. Kantoorhuur en onderhoud	- 368.30
16. Belasting.	- 21.22
17. Meubilair	- 13.60
18. Vertegenwoordiging.	- 87.95
19. Lichtbeelden	- 39.10
20. Bureaukosten	- 387.25½
21. Telefoon	- 71.35
22. Diversen	- 92.35
23. Kassaldo op 31 Dec.	- 603.12½

f 8161.00½

Nog te betalen:

1. Vlugschriften en brochures	f 326.53
2. Drukwerk Masereeuw.	- 19.—

f 345.53

L. J. VAN KUIJKHOF—KOEDIJK,
Penningm. Bond v. Soc.-Dem. Vr.Clubs.

BEGROOTING VOOR HET JAAR 1922.

1. Propaganda	f 1500.—
2. Salarissen	- 2300.—
3. Drukwerk	- 100.—
4. Perscommissie	- 35.—
5. Abonnementen	- 100.—
6. Kantoor, huur en onderhoud	- 510.—
7. Vertegenwoordiging en lidmaat- schappen	- 100.—
8. Bureaukosten, inbegrepen porti	- 450.—
9. Hoofdbestuursvergaderingen	- 215.—
10. Onvoorziene uitgaven	- 190.—

f 5500.—

Finantieel Jaarverslag van den 16en jaargang van „De Proletarische Vrouw”.

Van 1 November 1920—31 October 1921.

EXPLOITATIE-REKENING.

Inventaris (afschrijving)	f 21.45	Abonnementen	f 8.952.78
Saldo inningskosten	- 162.64½	Colportage	- 10.922.70
Druk- en verzendkosten	- 15.366.95	Advertentiën	- 519.34
Porti	- 189.85	Geb. Kinderblaadjes	- 7.31
Onkosten colportage	- 174.48		
Drukwerk	- 165.75		
Invalid. rentezegels	- 39.65		
Geplaatste advertenties	- 66.11		
Onkosten Administratie	- 136.56		
„ Redactie	- 139.45		
„ Vergaderingen	- 16.75		
Algemeene onkosten:			
Schoonh. kantoor	f 153.10		
Brandstoffen	- 19.97½		
Div. kleine onkosten	- 28.87½		
	- 201.95		
Medewerking	- 70.—		
Salarissen en gratificaties:			
Redactie	f 600.—		
Administratie	- 2082.50		
Hulp Administratie	- 516.—		
	- 3.198.50		
Bureaunkosten:			
Kantoorhuur	f 180.30		
Telefoon	- 71.35		
	- 251.65		
Provisie advertenties	- 115.33		
Batig saldo	- 85.05½		
	f 20.402.13		f 20.402.13

VERLIES- EN WINSTREKENING.

Batig saldo	f 618.33½	Steunfonds	f 533.23
		Batig saldo exploitatie	- 85.05½
	f 618.33½		f 618.33½

BALANS PER 31 OCTOBER 1921.

Inventaris	f 30.—	Nog te betalen:	
Kas	- 570.36½	Inningskosten	f 29.89
Tegoed abonnementen	- 531.71	Druk- en verzendkosten	- 4.381.82
„ colportage	- 3.476.57	Telefoon	- 71.35
„ steunfonds	- 50.05	Onkosten colportage	- 31.30
„ advertenties	- 53.58	Provisie advertenties	- 9.20
Gebonden Kinderblaadjes	- 21.—	Kapit. saldo 31 Oct. 1920	- 35.25
Voorraad drukwerk	- 105.—	Batig saldo 31 Oct. 1921	- 618.33½
Vooruitbet. prov. adv.	- 54.87		
Druk- en verzendkosten, vooruit-			
betaalde porti	- 284.—		
	f 5.177.14½		f 5.177.14½

Goedgekeurd, na contrôle
namens de Commissie van
Beheer:

H. J. WEGERIF, Accountant.
Amsterdam, 27-2-'22.

Gecontroleerd en accoord
bevonden, namens de Com-
missie van Beheer:

E. HAMMEL.

De Administratrice:

S. VAN GELDER.

TOELICHTING

behoorende bij het Finantieel Verslag der 16e jaargang van „De Proletarische Vrouw” loopende over het tijdvak 1 Nov. 1920-31 Oct. 1921.

Wij eindigden ons vorig verslag met de verwachting uit te spreken, dat de achteruitgang van circa 2000 lezeressen (als gevolg van de prijsverhoging en andere oorzaken) spoedig zou zijn ingehaald en in die verwachting zijn wij geenszins teleurgesteld. De **oplaag**, die op 1 November 1920 nog 14.500 bedroeg, bleef aanvankelijk de eerste maanden op dezelfde hoogte, doch kwam in Juni reeds weer op 16.000 en aan het eind van dezen jaargang op 17.000 ex. Wij gingen dus met ruim 3500 abonné's omhoog. (Op 1 Februari 1922 was de oplaag ruim 18.000.)

Het aantal **agentschappen**, dat het vorig jaar 135 bedroeg, steeg tot 143 en van 1 November tot 1 Februari weder tot 154. Wij krijgen tot in de kleinste dorpen en gehuchten van ons land aanknoopingspunten, wel een bewijs, hoezeer aan de krant voor de vrouwen behoefte wordt gevoeld.

Het **abonnentental** steeg in dezen jaargang van 5.030 op 7.100; thans, op 1 Februari 1922, zijn wij gekomen tot 7.577 postabonné's.

Bedroeg het aantal **colportagenummers** op 1 November 1920 rond 7.930 ex., op het einde van dezen jaargang werden tot dit doel 9.100 ex. verzonden. Hierop zijn niet alleen de nieuw opgerichte agentschappen van invloed, doch voornamelijk de aanwinst van nieuw verworven lezeressen, door middel van huisbezoek, straatpropaganda enz. in groote en ook kleinere plaatsen.

Voor **advertenties** werd dit jaar minder ontvangen dan het vorig jaar, omdat in de eerste 6 maanden, vooral met het oog op het winnen van plaatsruimte voor de redactrice, geen werk ervan werd gemaakt.

Toen echter de papierenprijs ging dalen, werden opnieuw besprekingen gevoerd, om reeds vroeger gemaakte plannen ten opzichte van een aparten advertentieomslag te kunnen verwezenlijken.

Een begroting tot dit doel becijferd, bracht als resultaat, dat, indien alle 4 pagina's van dezen omslag met advertenties met een minimum prijs gevuld zouden worden, wij zonder verlies, zelfs met een kleine winst, hiertoe zouden kunnen overgaan. Het is dan echter noodzakelijk, dat het grootste deel der plaatsruimte met advertenties bezet wordt en nu zit juist de groote moeilijkheid hierin, dat de tijdsomstandigheden voor het winnen van advertenties voor onzen vertegenwoordiger thans zeer ongunstig zijn. Wij hopen echter binnen niet te langen tijd te zullen slagen en het zal ons verheugen, indien daardoor voor onze redactrice de plaatsruimte der laatste pagina geheel vrij komt.

De post der **druk- en verzendkosten** steeg, dit jaar met f 1.080, niettegenstaande het feit,

dat de papierenprijs daalde. De oorzaak ligt voornamelijk in de verhoogde portkosten, die sedert Maart 1921 hun invloed heeft doen gelden. Kostte de expeditie van de krant vroeger $\frac{1}{2}$ cent, thans is dit (door de frankering bij abonnement) gestegen tot 1 cent, wat reeds een verschil maakt van f 850 à f 900 per jaar. Hierbij komen dan nog de kosten van verzending der colportagenummers, die bijna verdubbeld zijn, wat voor elk nummer circa een bedrag van f 25 à f 30 is, f 750 per jaar vertegenwoordigt.

Gedurende den afgelopen jaargang verschenen 25 nummers, waarvan

4 met een oplaag van 14.500 ex.	is 58.000
2 " " " " 14.600 "	" 29.200
6 " " " " 15.000 "	" 90.000
3 " " " " 16.000 "	" 48.000
" " " " 16.350 "	" 65.000
" " " " 17.000 "	" 34.000
2 " " " " 17.550 "	" 35.100
1 " " " " 20.000 " (1 Mei)	" 20.000
1 " " " " 22.000 " (Vr.dag)	" 22.000

Totaal 401.300

gemiddeld per nummer 16.066 ex. tegen 15.435 het vorig jaar.

Aan het eind van dezen jaargang bedroeg de oplaag 17.000 ex., verdeeld als volgt:

Postabonnementen	7.100
Verzending medewerksters en agentschappen	9.100
Gratis en ruilnummers	170
Bewijs- en archiefnummers	30
Navraag	600

Totaal 17.000

Wij staan er gelukkig iets gunstiger voor dan de voorafgaande jaren, daar de balans een klein winstsaldo aanwijst. Indien wij echter bedenken, dat de verhoogde portkosten eerst over een tijdvak van 8 maanden deze balans hebben beïnvloed en dat het volgend jaar die meerdere kosten van 4 maanden (totaal ongeveer f 300 à f 350) dus daarbij gevoegd zullen moeten worden, dan zal er bij een gelijke oplaag nog slechts een heel klein winstsaldo naar voren komen. In ieder geval is het noodzakelijk, groote zuinigheid te blijven betrachten.

De samenwerking met de medewerksters was dit jaar wederom uitstekend. Bijna zonder onderscheid wordt met groote toewijding door onze vrouwen gewerkt. De belangstelling voor onze krant is alom groeiende. Nu de vrouwen van het verkregen kiesrecht binnenkort voor het eerst zullen gaan gebruik maken, komt bij haar duidelijk merkbaar het verlangen naar voren, om te weten. Aan ons, sociaal-democratische vrouwen, de taak te leeren, dat haar plaats is in onze rijen. Vol vertrouwen gaan wij met uw aller hulp de komende maanden tegemoet!

De Administratrice:

S. VAN GELDER.

VERSLAG KOMMISSIE VAN GESCHILLEN

VAN SEPT. 1920 TOT MAART 1922.

Op de 22ste September 1920 wendde het P.B. zich tot de leden van de voormalige kommissie van geschillen (welke leden wegens het bekende geschil met de Hoofdredektie van „Het Volk” hun funktie hadden neergelegd) met het verzoek zich opnieuw voor het lidmaatschap van de kommissie beschikbaar te stellen. Het antwoord luidde, dat de voormalige leden hiertoe gaarne bereid waren, mits de beslissingen van de kommissie door de redaktie van „Het Volk” zouden worden geëerbiedigd. Nadat van de redaktie van „Het Volk” volkomen bevredigende toezeggingen hieromtrent waren verkregen, konden partijgenoten De Miranda, Sloos en ondergetekende op de 14e Oktober 1920 opnieuw het lidmaatschap van de kommissie aanvaarden.

De navolgende beslissingen werden door de kommissie in de loop van het tijdperk, waarvan verslag, genomen.

27 November 1920. Stuk van partijgenoot S. over loonaktie en lijdelijk verzet van overheidspersoneel. De redaktie achtte plaatsing ongewenst, omdat inzonder, lid van een ambtenaarsorganisatie, geen raad had te geven aan een andere organisatie. De kommissie kon zich met deze reden van weigering niet verenigen en besloot tot plaatsing.

10 Januari 1921. Stuk van J. M. over de samenwerking tussen vakvereniging en werkgeversorganisatie tot bestrijding der duurte door de zogenaamde volkswarenhuizen. De redaktie had de plaatsing geweigerd, omdat deze vakverenigingsaangelegenheid in het vakblad thuis behoorde. De kommissie besloot tot plaatsing, omdat ze deze zaak van groot algemeen belang achtte.

22 Januari 1921. Stuk van M., dat zich richtte tegen het ondersteunen door onze partij van subsidiëring van bijzondere leeszalen. De kommissie kon zich met de weigering van de redaktie verenigen, omdat het stuk zich richt tegen een standpunt van de partij, dat op kongresbesluiten steunt en de inzonder generlei argument tegen dit standpunt aanvoerde, maar uitsluitend met niet nader gemotiveerde beweringen kwam.

29 Januari 1921. Stuk van K. over vrijwillige ouderdomsverzekering. De kommissie verenigde zich met de weigering van de redaktie, omdat deze aangelegenheid reeds voldoende ter sprake was gekomen en het stuk geen nieuw gezichtspunt opende.

15 Februari 1921. Stuk van D. over drankaccijns. Werd door de redaktie geweigerd op grond van de onnodig scherpe en hatelijke vorm van het artikel. De kommissie kon zich hier geheel mee verenigen.

23 Februari 1921. Stuk van v. d. V. Deze, een korrespondent van „Het Volk” klaagde over niet-plaatsing van een door hem als zodanig gezonden berichtje. De redaktie weigerde de plaatsing en de kommissie meende zich niet te moeten mengen in geschillen tussen redaktie en korrespondenten en refereerde zich dus aan het oordeel van de redaktie.

3 Maart 1921. Stuk van R. Bestrijding van een in een berichtje van „Het Volk” voorkomende opmerking over een minder geslaagd debat. De kommissie

van geschillen was met de redaktie van oordeel, dat het volkomen doelloos was over dergelijke noodwendig subjektieve opvattingen te gaan napleiten.

23 Maart 1921. Stuk van B. over ziekteverzekering naar aanleiding van de polemiek tussen Kupers en Boekman. De kommissie achtte het met de redaktie niet gewenst, dat, gezien de geringe plaatsruimte, derden zich in deze polemiek zouden mengen.

30 Maart 1921. Stuk van J. over de kontributieregeling. Met de redaktie was de kommissie van oordeel, dat plaatsing niet wel mogelijk was, waar vele andere principiële aard moesten voorgaan.

31 Maart 1921. Stuk van W. tegen het aanstellen van een niet-partijgenoot als korrektork bij „Het Volk”. De kommissie was met de redaktie van oordeel, dat het bij deze funktie op technische bekwaamheid aankwam en dat derhalve de bezwaren van W. ongegrond waren, zodat plaatsing niet nodig scheen.

17 April 1921. Stuk van K. over principiële partijtaktiek. De kommissie verenigde zich met de weigering van de redaktie wegens de onverantwoordelijke ondoordachtetheit van het stuk.

17 Oktober 1921. Stuk van V. over werkvermindering aan de stadsdrukkerij. De kommissie was met de redaktie van oordeel, dat dit stuk meer voor de vakpers geschikt was, aangezien het een zeer speciaal onderwerp behandelde.

19 Oktober 1921. Stuk van V. over duurtebestrijding door de volkswarenhuizen. De kommissie besloot tot plaatsing, aangezien dit stuk naar haar mening getuigde van intuïtief, ernstig verzet tegen een vooral in zijn konsekwenties uiterst gewichtig experiment.

8 November 1921. Stuk van L. naar aanleiding van de nog in gang zijnde polemiek tussen partijgenoten Bijmolt en Kuiper over de godsdienst. Waar dit stuk geen enkel nieuw gezichtspunt opende, meende de kommissie met de redaktie de polemiek, althans voorlopig, tot de genoemden te moeten beperken.

8 November 1921. Stuk van B. S. over ziekteverzekering. Werd door de kommissie geweigerd op grond van geringe zakelijkheid en onevenredige uitvoerigheid.

21 November 1921. Stukken van K. en V. naar aanleiding van Kuyper's artikelen over de bezoldiging der Kamerleden. De redaktie was met soortgelijke artikelen overstelpt en had de twee, welke naar haar mening het meest in aanmerking kwamen, geplaatst, de overige geweigerd. De kommissie kon zich hiermee geheel verenigen.

29 November 1921. Stuk van K. over de bezoldiging der Kamerleden als repliek op de daarop geoefende kritiek. De redaktie achtte de plaatsing van Kuyper's uitvoerige beschouwingen inopportuun. De kommissie was daarentegen van mening, dat Kuyper recht had de op zijn artikel geoefende kritiek te beantwoorden en besloot tot plaatsing.

29 November 1921. Stuk van W. over de positie van onze wethouders te Amsterdam. De kommissie was met de redaktie van oordeel, dat plaatsing van dit stuk niet was in het belang van de partij.

29 November 1921. Stuk van V. over de verhouding tussen partij en typografen. De kommissie was met de redaktie van oordeel, dat dit stuk dermate onbelangrijk was, dat het niet voor plaatsing in aanmerking kwam.

23 December 1921. Nieuw stuk van E. S. over de ziekteverzekering. Werd door de redaktie geweigerd op grond van het feit, dat zij diskussie onnodig acht voor en aler een konkreet wetsontwerp is verschenen. De kommissie kon deze mening niet delen; zij achtte het stuk van deze bij uitstek deskundige belangrijk en besloot tot plaatsing.

23 December 1921. Stuk van W. over uitlatingen van een partijgenoot over een teveel aan ambtenaren. De kommissie was met de redaktie van oordeel, dat de ietwat onvoorzichtige uitlatingen van de inzender over dit moeilike en tere vraagstuk beter ongeplaatst bleven.

5 Januari 1922. Stuk van v. d. Z. over uitlatingen van partijgenoot G. over de bouwvakarbeiders. De kommissie oordeelde, dat de weigering terecht was geschied, daar het niet gewenst is, gerechtvaardigde kritiek op handelingen van bepaalde groepen bouwvakarbeiders zo scherp te veroordelen.

5 Januari 1922. Stuk van d. J. over Kuiper's artikelen over de bezoldiging der Kamerleden. Geweigerd op dezelfde gronden, als boven vermeld, ten aanzien van de stukken van K. en V.

15 Januari 1922. Artikel van v. d. P. over verhouding van de partij tot de R.-K. Dit artikel was

uitdrukkelijk voor het Wetenschappelijk bijvoegsel bestemd. De kommissie meende zich ten aanzien van dit zeer uitvoerige artikel, dat allermint het karakter van een ingezonden stuk droeg en ook niet bewees dat te zijn, onbevoegd te moeten verklaren.

13 Februari 1922. Stuk van B., gericht tegen een in „Het Volk” overgenomen versje van Speenhoff. De kommissie deelde de mening van de redaktie, dat deze olike grap allermint de kritiek van de inzender rechtvaardigde.

17 Februari 1922. Stuk van S. over de verhouding van de partij tot kooperatie en de rol van deze in het vraagstuk der socialisatie. Geweigerd door de redaktie op grond van plaatsing van een naar haar mening gelijksoortig artikel van Doorgeest. De kommissie achtte het ingezonden stuk belangrijk en niet gedekt door het genoemde stuk, zodat ze tot plaatsing besloot.

23 Februari 1922. Stuk van het bestuur van de afdeling N. over het vergeefs uitnodigen van verschillende partijgenoten tot het voeren van debat op een bepaalde vergadering, waar een tegenstander optrad. Waar de redaktie dit stuk reeds naar het P.B. had doorgezonden, meende de kommissie, dat aan deze aangelegenheid genoeg aandacht was besteed.

De kommissie behandelde derhalve in dit tijdsverloop 28 stukken, waarvan zij 21 weigerde, 6 plaatste, terwijl zij zich ten aanzien van één stuk onbevoegd verklaarde.

Namens de kommissie,
G. VAN DEN BERGH, Sekretaris.